

Cal Ros o Mas Campà

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Als prats de Cal Ros a l'oest de Sant Miquel de Turbians i prop de la balma homònima
Emplaçament	Pista de Berta a Vilella passant per cal Ros (2 km) cadena fins la casa 250 mts.
Alçada:	1136,6
Coordenades:	
Latitud:	42.24989
Longitud:	1.79874
UTM Est (X):	400904
UTM Nord (Y):	4678220

Classificació

Número de fitxa	08093 - 193
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVI-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Els seus propietaris n'han tingut cura i l'han anat rehabilitant mantenint els trets bàsics i més essencials.
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Número inventari	Sí. IPA, 3351
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	001200900DG07G0001SD
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella

Descripció

Conjunt arquitectònic de l'antic mas Campà o mas de Cal Ros format per la casa principal, l'era de batre el gra, els coberts i les pallisses assentats damunt dels camps de Cal Ros a sota de la balma de Cal Ros i a l'est del castell Fener i a l'oest de Sant Miquel de Turbians. La casa pròpiament dita presenta una planta rectangular de tres crugies seguint els exemples de les masies clàssiques i composta per una planta baixa, un primer pis i unes golfes cobertes amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal orientada a migdia on s'obre també la porta d'entrada. En quant a l'organització i distribució de les façanes hi ha un predomini del massís respecte el buit, especialment a les façanes nord, oest i est que són pràcticament cegues i només en sobresurt el volum semicircular del forn de pa. En canvi a la façana de migdia és on trobem la majoria de les obertures de la casa. La porta d'entrada es situa a la crugia central i està resolta mitjançant una obertura quadrangular amb els bastiments i llinda de fusta. A l'alçada del primer s'hi obren tres finestres també rectangulars les quals han estat transformades per a fer-les més petites i damunt seu coincidint amb l'espai de golfa, tres més de les quals la del mig és en forma de balconera. Sota el pinyó de la coberta hi ha una darrera finestra que il·lumina l'àmbit de sota teulada. L'aparell constructiu de la casa és de fàbrica de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades irregulars. Únicament són en pedra picada les cantonades de les parets principals. Val a dir que a la crugia de mes a llevant hi ha adossat un cobert amb una obertura la planta baixa que ocupa tota l'amplada de la crugia i està coberta mitjançant un arc rebaixat de pedra tosca. Aquesta obertura corresponia amb una antiga cort de porcs de característiques molt similars a la que hi ha a Cal Tasconet (fitxa 141). Damunt seu hi ha una antiga eixida paredada amb un mur de maó i de la que es conserven encara els pilars de sosteniment. Interiorment s'estructura amb tres quadres a la planta baixa; una a cada crugia i comunicades mitjançant portes allindades. El sòl és de lloses de pedra i encara s'hi conserven les menjadores i "pessebres" del bestiar. Una escala de pedra condueix al primer pis de la casa on hi ha la cuina menjador amb la llar de foc coberta per una gran campana de fusta i pavimentada amb sòl refractari i el forn de pa obert al fons mitjançant un arc de mig punt buidat en un bloc monolític de pedra picada. Al seu costat hi ha la cuina econòmica i els fogons. Aquesta sala conserva encara l'antic mobiliari de la casa com la pastera, les arques de nuvi i núvia, el banc escó, l'armari de paret, els arquibancs en molt bon estat de conservació. S'hi obren diverses portes de fusta que comuniquen amb les habitacions i alcoves. El sostre de la sala respon al clàssic exemplar de sostre empostissat de bigues de fusta damunt de cavalls i tapajunts. La darrera planta hi havia els graners i dues habitacions més, les sitges de les quals encara es conserven senceres. Davant de la casa hi ha l'antiga era de batre el gra i en la que hi ha construïts a cada costat dos volums més emprats com a pallisses i quadres. El volum obert a ponent és de planta rectangular, de dues plantes i cobert amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de llates i cavalls de fusta, avui substituïts per bigues de formigó i amb el carener paral·lel a la línia de façana. Tal i com acostuma a passar en aquest tipus d'edifici hi ha un predomini del massís respecte el buit excepte a la façana principal on s'obren dues grans eixides que abracen tota l'alçada de l'edifici i que estan sostingudes per un pilar central de maçoneria. L'aparell i fàbrica constructiva és de murs de maçoneria de pedra mal treballada i escairada, unida amb morter de calç de color ocre i col·locat en filades irregulars que s'alternen amb pedra tosca. S'accedeix des de la planta baixa i també per mitjà d'una escala de pedra que condueix al primer pis. El segon cos es situa a llevant de l'era de la casa amb una planta més aviat quadrangular d'un únic pis cobert amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal que s'obre a ponent amb un gran arc rebaixat de maó ceràmic. La resta de façanes són massisses llevat de la nord on hi ha la porta d'accés a la pallissa. L'aparell constructiu també és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, col·locats en filades irregulars i units amb morter de calç. El conjunt arquitectònic es troba en molt bon estat de conservació.

Observacions:

Important conjunt arquitectònic que guarda encara els trets i característiques essencials de les cases de Gisclareny de mida mitjana amb la casa, l'era les quadres i les pallisses i amb trets similars a Cal Jovell (fixa 95), cal Prim (fixa 93), La casanova (fixa 132) Cal Endal (fixa. 134), Cal Vitarella (fixa 137) i cal Tasconet (fixa 141), entre altres.

Història

La història d'aquest mas va molt lligada als masos de Castell i Espunya, esmentats a les fitxes 191 i 192. De fet la seva proximitat geogràfica entre uns i altres fa que es confonguin. Segons E. Martín (Martín, E; 2005. Annex 20) el mas Campà és documentat per primera vegada el 1661. es tracta d'un cognom molt arrelat a Gisclareny, especialment al llarg del segle XVII i XVIII on es convertiren en una de les famílies de més prestigi del terme. Consta que Tomas Ros, presbiter de Bagà en fa donació a la comunitat de preveres de la parròquia de Sant Esteve de Bagà (Martín, E; 2005). Consta que el 1665 Antoni i Joan Campà paguen censos pel mas Llitjós (Cal Vaqué) i també pel mas de Querforadat (mas Espunya o castell) i Rocardecans. Posteriorment el 1703 el procurador del senyor de les baronies fa un establiment a favor de Joan Campà en un camp de cinc jornals en terres properes a Sant Miquel de Turbians. Val a dir que els senyors de les baronies moltes vegades segons E. Martín confonien el mas Campà amb l'anterior mas castell ja que si en la compra del mas Castell el 1758 per part dels Bover del Puig esmenta que abans era el mas Espunya que afrontava amb les terres del mas Ros (RHB. 1781). Per contra el document de compra del mas Ros per part dels Bover esmenta que abans era el mas Espunya i mas Quer (RHB.1781). Val a dir que aquest mas també era conegut com a mas Barbarroja segons un document del Registre de les Hipotecas de Berga datat de 1781. Segons Martín aquesta confusió es deu a que els Bover unificaren els dos masos (Espunya o Castell i mas Campà en un de sol). De fet és en el cadastre de 1776 quant més referències trobem dels Campà al terme de Gisclareny no sols en aquest mas sinó en molts altres (Mas Llitjós de Vilella el 1749, Joan Campà a cal Rabost el 1768 i el 1776 a Cal Ralé). El cadastre identifica el mas Campà amb la casa núm. 68 com una de les cases que més pagaven al terme. Estava a mans de Pere Campà, posseïa 2, 3 i 4 cases i pagava 4 lliures i 2 sous de cadastre personal, 7 lliures, 3 sous i 2 diners de cadastre reial i 11 lliures, 8 sous i 8 diners de caps de bestiar. (AHG.cadastre 1776). Posteriorment la casa arran del matrimoni de Rosa Bover amb Josep Vilella de Brocà el 1831 passa a mans d'aquesta família hisendada de Brocà. Així en l'amillament de 1863 (ACA. Llibrets de compliment Pasqual, amillament de 1863) la casa està a mans de Domingo Camprubí habitada per 6 persones majors de 7 anys i amb un pagament de 1356 rals de contribució rural, 72 d'urbana i 1428 per a caps de bestiar. La casa va sobreviure el flux migratòri de 1900 i encara està habitada pels Camprubí de Bagà que hi pugen sovint.

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-71, 200.

CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Gisclareny. Columna Albí. P.43.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Fixa núm. 3351

MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 55.

SERRA i VIALARÓ, J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibre III.

DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny. Fixa núm. 10 Annex a la normativa.(dades històriques a les masies incloses).

AHG (Cadastre de 1776). ACA: Llibrets de compliment Pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E.; 2005. Annex 20. ACBR. Registre Hipoteques de 1781.

